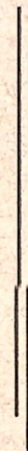

VERSLAG

VAN DE DIALECTEN-COMMISSIE DER
KONINKLIJKE NEDERL. AKADEMIE VAN
WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM

OVER 1938

VERSLAG

VAN DE DIALECTEN-COMMISSIE OVER 1938

De Dialecten-commissie heeft tegen het eind van het jaar 1938 haar zesde vragenlijst uitgezonden, die een dertigtal namen van in Nederland voorkomende vogels bevat. De deskundige voorlichting van den heer Tsjearde Gs. de Vries is aan de samenstelling van deze lijst zeer ten goede gekomen. De lijst werd als gewoonlijk aan de thans ruim twee duizend medewerkers van het bureau der commissie gezonden, en bovendien aan de leden van enkele ornithologische vereenigingen hier te lande. Voor de medewerking van de betrokken besturen wordt ook hier gaarne een woord van dank gebracht.

Aan de uitbreiding van het aantal medewerkers werd voortdurend aandacht besteed. Nieuwe medewerkers ontvangen ook nog de reeds eerder verschenen lijsten. Het aantal ingevulde lijsten bedroeg op 31 December 1938: voor lijst 1: 2119, voor lijst 2: 1963, voor lijst 3: 2166, voor de gemeenschappelijke vragenlijst: 1894, voor lijst 4: 1542, voor lijst 5: 1300.

Ook in het afgelopen jaar onderscheidde zich de heer H. van der Biezen, O. Praem., leeraar aan het St. Norbertusgymnasium te Heeswijk, door de invulling van 114 lijsten no. 5.

Nieuwe kaarten werden dit jaar niet geteekend, maar wel werden de oude bijgewerkt en aangevuld aan de hand van de nieuw binnengekomen gegevens. Ook werden van enkele reeds eerder geteekende kaarten nieuwe verzamelkaartjes gemaakt.

Sprak de commissie in het verslag over 1937 de hoop uit, dat in 1938 een eerste aflevering van den atlas der Nederlandsche dialecten het licht zou kunnen zien, deze verwachting, hoe gegrond ook, is niet in vervulling gegaan. De commissie meende n.l. dat het te betreuren zou zijn, indien deze atlas zich slechts tot Noord-Nederland zou beperken en het aangrenzende Nederlandsch sprekende deel van België buiten beschouwing zou laten. Zij besloot daarom, zich met den Minister van Openbaar Onderwijs van België en met de hoogleeraren Prof. Dr. E. Blancquaert te Gent

en Prof. Dr. L. Grootaers te Leuven in verbinding te stellen, teneinde de mogelijkheid van een gezamenlijke uitgave onder oogen te zien. Alhoewel in beginsel door alle instanties medewerking werd toegezegd, hebben deze besprekingen, door voorzitter en secretaris te Brussel en Gent gevoerd, niet zoo snel tot het beoogde doel geleid als aanvankelijk verwacht mocht worden. Toen op het eind van het jaar het definitieve antwoord van den Minister nog uitbleef, heeft de commissie aan Prof. Grootaers verzocht, inmiddels het ontbrekende materiaal voor de eerste aflevering, die uit twaalf kaarten zal bestaan, op korten termijn te verschaffen, wat deze heeft toegezegd. De verschijning van deze aflevering kan dientengevolge spoedig tegemoet worden gezien.

De pogingen, door de commissie ondernomen om deze uitgave ook financieel mogelijk te maken, hebben goeddeels succes gehad. Het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen teekende in op 50 exemplaren, de Provincie Noord-Holland op 20. De Provincie Groningen verhoogde het jaarlijksch subsidie van f 100.— tot f 200.—, de Provincie Gelderland verleende een subsidie van f 200.—, de Provincie Noord-Brabant van f 100.— en de Provincie Limburg van f 100.— gedurende den tijd van vijf jaar. Bovendien bracht op voorstel van Gedeputeerde Staten van Friesland de Provinciale Onderwijsraad van dit gewest met ingang van 1939 een bedrag van f 200.— op haar begrooting, teneinde daarmede het werk der commissie te subsidieeren.

Al betreurt de commissie het, dat niet alle provincies op de een of andere wijze financieelen steun hebben toegezegd, zij verheugt zich te meer in de daadwerkelijke belangstelling van de bovengenoemde zes gewesten, terwijl zij hoopt dat, wanneer de eerste aflevering van den atlas eenmaal verschenen is, ook de overige provincies niet langer onverschillig zullen blijven.

De Akademie verleende in 1938 aan de commissie een subsidie van f 2500.—. Van de donateurs der commissie, wier namen in bijlage II worden genoemd, werd over het afgelopen jaar een bedrag van f 106.15 ontvangen.

Het bureau werd ook in het afgelopen jaar door tal van personen bezocht, ook uit het buitenland. Op 12 Maart vond een

bezoek plaats van Prof. R. Guarnieri en Prof. Dr. M. Valkhoff met hun studenten, op 18 Maart van Mej. Dr. L. Kaiser met haar studenten.

Op uitnodiging van de Commissie voor Heemkunde verleende het bureau zijn medewerking aan de Heemkunde-tentoonstelling, in Januari in het Frans Hals-museum te Haarlem gehouden.

Zooals reeds in het vorige verslag werd aangekondigd, verscheen het maandblad „Onze Taaltuin” sinds Mei 1938 als officieel orgaan der commissie. In den loop van dezen jaargang heeft de secretaris een begin gemaakt met de voorloopige publicaties van de taalkaartjes, welke in den atlas zullen worden opgenomen.

Voor de bibliotheek en het archief van het bureau bestond ook in het afgelopen jaar een ruime belangstelling, die zich eenerzijds uitte in het raadplegen van de aanwezige boeken en andere bescheiden, anderzijds in het schenken van vele boeken en overdrukken. De namen van de schenkers vindt men in de bijlage vermeld; van hen dienen afzonderlijk te worden genoemd Dr. H. L. Bezoen, die zijn aantekeningen over de dialecten van Borne, Hengelloo, Hengevelde, Vriezenveen, Goor en Delden afstond, de heer J. P. Croïn, die een door hemzelf opgestelde beschrijving van het dialect van Middelharnis aan ons schonk en de heer L. Jonker, die een woordenlijst van het dialect van Vriezenveen samenstelde en ten geschenke gaf.

De taalkundige sectie van de Stichting voor het bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders zette haar werkzaamheden in 1938 regelmatig voort. Het fonetisch onderzoek in den Wieringermeerpolder werd voltooid, terwijl met het taalkundig onderzoek een begin werd gemaakt. De dames R. van Alebeek, litt. cand., J. C. Daan, litt. dra., M. van der Toorren, litt. dra., en H. A. Wijma, litt. dra. en de heer K. de Vries, litt. stud. verleenden daarbij hun medewerking. In overleg met de commissie besloot de Stichting de uitgave van de monografie over de taal en het volksleven van Urk ter hand te nemen en daaraan de onontbeerlijke anthropologische gegevens toe te voegen. Deze worden thans door Dr. H. Tj. Piebenga verzameld. De verschijning van het werk in 1939 is dientengevolge verzekerd.

Op verzoek der commissie verklaarden een aantal dialectologen zich bereid, aan de hand der internationale phonologische vragenlijst een phonologische beschrijving op te stellen van een hun bekend dialect, teneinde aldus te komen tot een phonologische beschrijving van het Nederlandsch en zijn dialecten. In het eerstvolgende jaarverslag hoopt de commissie dienaangaande uitvoeriger mededeelingen te kunnen geven.

Bij de beschikking van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werd de heer G. J. Schiering, onderwijzer-wachtgelder, met ingang van 1 Januari op het bureau tewerk gesteld. De heer B. J. Melcher bleef eveneens het geheele jaar werkzaam. De heeren J. A. M. Holleman en M. B. Stevens, die als volontair hun medewerking verleenden, vertrokken respectievelijk op 23 Maart en 26 April. Van 23 Mei tot 31 Juli was de heer N. G. Selie als volontair werkzaam, sinds 9 Augustus de heer D. van Heusden. De commissie betuigt hun allen ook hier haar dank voor de bewezen diensten, evenals aan den heer A. Ridderbos, die zich door het bijwerken van een aantal kaarten verdienstelijk maakte.

Met erkentelijkheid deelt de commissie mede, dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen op de begroting voor 1939 het subsidie van het Dialectenbureau met f 1500.— heeft verhoogd en daarmee op f 4000.— gebracht. De Memorie van Toelichting vermeldt dienaangaande: „De zeer geringe financiële middelen, waardoor vooral het aan het bureau verbonden personeel getroffen wordt, zijn een voortdurend bezwaar. Met f 1500.— meer zal althans in het noodzakelijkste kunnen worden voorzien”. Voor de medewerking, die de commissie in dezen van het bestuur der Akademie mocht ondervinden, spreekt zij ook op deze plaats haar welgemeenden dank uit.

*Namens de Dialecten-commissie der
Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen:*

JAC. VAN GINNEKEN, *voorzitter.*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE I.

Lijst van personen, enz. die in 1938 boeken en handschriften schonken aan het Centraal Bureau voor Nederlandsche en Friesche Dialecten.

Drs. H. Bartels, Dr. H. L. Bezoen, J. P. Croïn, E. van Dijk, de Gemeentebesturen van Delft, Hilversum en Middelburg, Dr. W. Gs. Hellinga, M. 't Hooft, L. Jonker, Mej. Dr. L. Kaiser, Dr. A. P. Kieft, Mevr. M. P. der Weduwen—van Oeveren, Dr. P. Th. Ribbert, G. H. Sekhuis, G. W. Spitzen, Dr. J. G. H. Tans, Eerw. Zr. Thomasita, Mevr. G. B. J. van Utenhove—Immink, Prof. Dr. C. G. N. de Vooyoys, Jan A. Wansink, A. Wevers Jr., Dr. K. B. van Wulfften Palthe.

BIJLAGE II.

Lijst van Donateurs van de Dialecten-commissie.

Mej. R. v. Alebeek, A. H. Bracht, H. J. Buist, M. E. Daan, Prof. Dr. C. F. A. van Dam, Mej. Branco van Dantzig, Mr. P. Dieleman, J. W. H. M. Dols, Drentsche Vereeniging te Amsterdam, Dr. H. J. E. Endepols, Dr. G. A. van Es, Dr. K. Fokkema, Mej. Dr. H. C. M. Ghijsen, Prof. Dr. Jac. van Ginneken, Dr. C. B. van Haeringen, Dr. J. van Ham, Prof. Dr. A. G. van Hamel, Joh. Heesterbeek, S. J., Dr. W. Gs. Hellinga, Mej. Dr. S. Hofker, Mej. Dr. A. R. Hol, Mevr. Dra. H. A. Huygens—Wijma, Prof. Dr. G. G. Kloeke, Dr. H. W. J. Kroes, W. Kwakernaak, Mr. G. H. Lambert, Mej. Dr. J. H. van Lessen, Mej. E. A. Magnin, Mej. C. A. A. Mulder, Prof. Dr. J. W. Muller, Mej. M. Th. Neujean, Mej. Dr. Leonie van Nierop, Prof. Dr. G. S. Overdiep, Dr. Win. Roukens, Prof. Dr. A. A. van Schelven, Dr. M. Schönfeld, A. J. Schreuder, W. Slijpen, Dr. Jc. Smit, Dr. G. Stuiveling, Dr. J. G. H. Tans, Mej. R. C. M. Tellegen, J. P. Tetterode, B. Tiecke, O. Carm., Mej. J. Tinbergen, Prof. Dr. M. Valkhoff, P. van Vliet, Prof. Dr. C. G. N. de Vooyoys, J. H. de Vree van Gelder, Dr. W. de Vries, Dr. Joh. Æ. Wartena, Dr. J. Wils, Prof. Dr. N. van Wijk.